

KV620/Singspiel 2/19-30/21 Schikaneder 1791 Wenen
2(fl/pc hb kl/bh fg hr tr) 3tr pk ks vl bc kr

Overzicht muzikaal leven van Mozart:

- 1762-1774: Studie en reizen: leertijd. Het is wetenschappelijk heel moeilijk aan te tonen in hoeverre Mozart beïnvloed is door muzikale factoren buiten hem. K.V. 1→ 278
- 1775-1780: Salzburg, 1e internationale successen, stijlverfijning. Mozart ontevreden over zijn status. Zijn reizen brengen geen soelaas hierin. K.V. 279 → 340
- 1781-1788: Weense tijd, meest produktief. Mozart neemt ontslag in Salzburg en vestigt zich te Wenen als free lance musicus. Leert er de muziek van J.S. Bach en Händel kennen. Wordt ook vrijmetselaar. K.V. 341 → 560
- 1789-1791: muzikale experimenten: nieuwe stijl. Die Zauberflöte en het Requiem. K.V. 560 → 638

Plaats van Mozart als operacomponist

- verzoent tekst (literair en drama) en muziek: harmonie, nooit bedwongen indruk, geen enkel genre ondergeschikt: orde, schoonheid, inspiratie.
- spontane muzikale geestdrift: voor Mozart was muziek=leven → daarom het bovennatuurlijke, sublieme, verhevene, goddelijke karakter van zijn muziek. Uniek dus.
- mengt veel stijlen in volmaakt evenwicht: in seria ook buffo en omgekeerd, instrument klinkt vocaal en omgekeerd, geen nationale stijlvoorkeur, geen ratio (overdreven doordenkingen)
- heeft zeer fijne neus voor theater maken

Opera seria: Idomeneo (1781), La Clemenza di Tito (1791)

Opera buffa: Le Nozze di Figaro (1786), Don Giovanni (1787), Così (1790)

Singspiel : Bastien et Bastienne (1768), Die Entführung (1782), Die Zauberflöte (1791)

Zauberflöte: symbolische betekenis → vrijmetselarij; boodschap van menswaardigheid; ook in muzikale vormen veel verscheidenheid: van eenvoudige liederen tot de plechtigste muziek. De eerste en een van de grootste moderne Duitse opera's.

Librettist is Schikaneder: zelf opgevoed en zichzelf opgewerkt als natuurtalent op het vlak van toneel → Mozart verfijnd opgevoed die goed op de hoogte was van alle symboliek. Dood van Ignaz von Born, wereldautoriteit, tijdens compositie. 2e Duitse Opera van Mozart.

Muzikaal het meest divers:

- populaire Duitse muziek/lied
- accenten van opera seria
- vocalises van belcanto
- Luthers Koraal in polyfone stijl

- tessituur: van fa# (duivels, vernietigend) tot fa# (heilig, menselijke warmte): 4 oktaven

Vreselijke dingen:

- achtervolging door slang
- slot op mond
- water en steen als voedsel,
- niet kunnen spreken
- antivrouwelijk gedoe
- achtervolging door Monostasos
- 77 slagen
- eis om vader te doden
- chantage van moederschap
- chantage van Monostasos
- twee pogingen tot zelfdodingen

VERHAAL:

De jonge wereldreizende, lerende en voor dit verhaal naar het verkeerde licht verloren gelopen prins Tamino wil de gevangen gehouden koningsdochter Pamina redden uit de burcht-tempel van de geheimzinnige en verraderlijke Sarastro. Dit laatste is hem althans zo verteld door (de omgeving van) de Koningin van de Nacht. Tamino gelooft dit in eerste instantie. Totdat hem later duidelijk gemaakt wordt dat hij op een dwaalspoor is gebracht en dat hij wordt gebruikt door de omgeving van de Koningin van de Nacht. Hij laat zich vervolgens inwijden, temeer hij daarmee de liefde van Pamina kan winnen. Dit is het eerste spoor van dit Singspiel en tevens het opera seria-element ervan. Daarnaast loopt het ander eerder opera buffo-spoor, getekend door Papageno, de anti-held die vanwege de Koningin Tamino dient te helpen in de bevrijding van Pamina. Uiteindelijk doet ook Papageno mee aan de inwijdingsrite, weze het wel niet gelukt. Maar in de tempel van Sarastro heeft ieder goede mens het recht om op zijn manier te pogen naar het hogere te streven.

IDEE

Strijd tussen licht en duisternis, of zoektocht van minder licht naar helder licht, van zilverlicht naar goudlicht; de mens, elke mens die naar het hogere streeft; Het leitmotiv van 3 akkoordslagen = σ en 5 noten = φ komt steeds t.z.t terug.

en verder:

De aantrekkingskracht van deze opera komt omdat het lang als een sprookjesverhaal voor kinderen gedacht is (titel) en daarnaast als amusement voor volwassenen ook zeer goed in de markt ligt (zeg maar van 7 tot 77 jaar). Naar alle waarschijnlijkheid zo bedacht door Schikaneder die het initiatief nam om een dergelijk muziektheater op te voeren. Mozart is echter verder gegaan en heeft twee gegevenheden gecombineerd: sprookje en zingeving. Dit laatste dan wel vanuit de optiek van de vrijmetselarij. Dit is niet vanaf het begin zo geweest. Daardoor is de loop van het verhaal niet steeds consistent. Dit heeft ook te maken met het feit dat het verhaal uiteindelijk "gevoed" is door reeds bestaande verhalen, vaak van Egyptisch-Oosterse en zelfs van Middeleeuwse Franse afkomst, en eigen fantasieën van de librettisten (mogelijk hebben meerdere mensen aan de tekst gewerkt, w.o. zelfs Mozart).

Ouverture adagio - allegro 7'12
 Adagio opent met drie (♂) plechtige slagen (5 noten=?) in trombones = loge, waarna ietwat zoekende, melancholieke, instabiele en duistere sferen, harmonieën = rijk van de Koningin van de Nacht; dan zwelt vrolijk het allegro = lichtend rijk van Sarastro, aan en wordt vervolgd door een melodie in solo-dwarsfluit, overgenomen door houtblazers (dwarsfluit-hobo, klarinet; hervatting van adagio(-variant) en dan terug allegro, het geheel eerder in mineur: de moeilijke weg tijdens de inwijding; halverwege nogmaals 3-akkoord; het vervolg is nu eerder in majeur: de reis naar het hogere is geslaagd; bijna op het einde hiervan lichtjes dreigend donker (Koningin van de Nacht) opgevolgd door een jubelend einde. Lx

DEKOR: rotsige streek, ruig, natuur, woonomgeving van Koningin; soms een tempel in de achtergrond

1. Introductie Zu Hilfe, Zu Hilfe! 6'58

1. Tamino / Drie dames:

Tamino achtervolgd door een slang (verleiding) valt flauw (symbolische dood t.b.v. transformatie): angst in muziek; en wordt gered door de drie dames (frivole wereldse liefde) de slang / draak in drie stukken hakken (3 nogmaals symbool van verworven ♂): muziek triomfantelijk, onderzoekend, verliefd: muziek Papageno-achtig, jaloersheid en terug vrolijk in harmonie naar hun Koningin.

*dit ook 3x kabbelen
elkaar en weg te
gaan*

2. Aria: Der Vogelfänger bin ich ja andante 2'58

Drie strofen met zelfde melodie: volks meezingertje; tekst geeft leefwereld mee van de gewone man

2. Tamino / Papageno:

Papageno stelt zich voor en daarna stellen zich Tamino en Papageno aan elkaar voor

3. Tamino / Papageno / Drie dames:

Tamino ontvangt een portret van de dochter van de Koningin: Pamina genaamd (symbool voor hogere liefde)

4. Tamino / Papageno:

3. Aria: Dies Bildnis ist bezaubernd schön larghetto 3'54

compacte A-B-A structuur=da capo; A: violen, sext wijst naar verlichting; B: drie ideeën: klarinetten - violen: aarzeling - klarinetten en fagotten: positief antwoord en eindigt verder in een mooi vrouwelijk thema

5. Tamino / Papageno / Drie dames:

Tamino leert dat Pamina gevangen is

6. Tamino / Papageno / Drie dames / Koningin van de Nacht:

4. Recitatief en Aria: O zittre nicht, mijn lieber Sohn ... 5'26

Allegro maestoso. Zacht begin en zo naar een crescendo. De aria is in drie verdeeld: recitatief: klinkt gracieuw, aria - larghetto: (zelf)medelijdend opwekkend en aanmatigend

berispnd, en dan terug tot haarzelf komende →allegro moderato a.h.w. haar koninklijke gezag uitdrukking gevende ≈ prima donna in een opera seria, bravour- en coloratuuraria ↔ mag dus niet kwetterend, vrolijk, tjilpend gezongen worden

7. Tamino / Papageno:

Papageno zit nog steeds met het hangslot. Een vrijmetselarijproef?

5. Quintet: hm, hm, hm, hm allegro 6'37

8. Tamino / Papageno / Drie dames:

de drie dames bevrijden Papageno van het hangslot en geven Tamino een toverfluit (edel instrument; symboliek van muziek die betoverend werkt en straks nodig voor de water- en vuurproef) en Papageno een klokkenspel (om straks o.m. Monostatos te betoveren) vanuit de opdracht van de Koningin (Pamina terugbrengen uit het slot van Sarastro) waarbij ze geleid worden door drie knapen (taakaflossing van de vrouwen aan de mannen): in andante orkest met klarinetten en fagotten, →melodie zal ook steeds ± terugkomen als de drie knapen verschijnen

DEKORVERANDERING: plaats in Egyptische stijl in het paleis van Sarastro: getuigenis van cultuur ↔ natuur

9. De drie slaven: zijn mogelijk (inwijding)gezellen

10. De drie slaven en Monostatos;

11. De drie slaven, Monostatos en Pamina

Pamina weerstaat aan de verlagende liefde van Monostatos, net zoals Tamino aan de slang heeft weerstaan. Net zoals de slang (ver)geslagen wordt, gebeurt dit ook bij Monostatos. Pamina vlucht langs het water, haar teken.

6. Terzet allegro molto 1'58
muziek licht Turks

12. Vorigen uit sc.11 / Papageno:

13. Pamina

14. Pamina / Papageno:

7. Duet: Bei Männern, welche Liebe fühlen andantino 3'02
klarinet, fagot, hoorn en strijkers; heel warm en gevoelig;
korte zinnen en natuurlijke zang = belcanto

DEKORVERANDERING: drie tempels: wijsheid - ^{keun}rede - natuur

8. Finale 1: deze leidt naar de ontmoeting van de geliefden en de voorbereiding op de inwijding

15. Tamino / Drie knapen: Zum Ziel führt diese Bahn larghetto 1'50
De drie knapen begeleiden Tamino naar de tempels van Sarastro. Ze leggen de nadruk dat hij standvastig, geduldig en bescheiden moet zijn. De orkestrale inleiding verwijst naar de trombone-openings-akkoorden waarbij de knapen op een haast zelfde melodiële plechtig sereen religieus zingen;
Tamino / Chor: Die Weisheitslehre dieser Knaben wisselend 1'50
Muziek volgt tekst(expressie), wordt in verschillende

bewegingen gezongen. Ook stappen naar de tempelpoorten in andere toonaarden.

" + Spreker: Wo willst du künher Fremdling hin? wisselend 6'11
Tamino nadert de tempels en komt in contact met een priester (de spreker): er volgt nu tussen Tamino en de priester zowel tekstueel als muzikaal een zeer afwisselend en verfijnd gesprek welke Tamino dichtert tot een juiste waarheid brengt. Dit soort sprekend zingen tot arioso doet sterk denken aan Wagner, soms Verdi en Strauss, waar recitatief en aria soms gelijk liggen.

Tamino: Wie stark ist dein Zauberton andante 3'13
Tevens volgt de bekende optocht van allerlei dieren wanneer Tamino de toverfluit (en vrij lange melodie, orfisch + panfluitmelodie van Papageno) bespeelt. Papageno zal hem horen (reageert met zijn 5-tonen panfluit) maar Pamina niet: ze is hiervoor nog niet waardig

16. Pamina / Papageno: Schnell Füsse, rascher Mut andante 3'16
Zij zijn steeds vluchtende van sc.14 en proberen Tamino te vinden

17. Pamina / Papageno / Monostasos en slaven:
Pamina-Papageno gevangen door Monostasos; klokkenspel redt hen;

18. Pamina / Papageno / Monostasos- slaven / Sarastro-gevolg (Chor):
Es lebe Sarastro! Sarastro lebe! allegro maestoso 1'56
Plechtige inzet met koperblazers. Het koor is zowel ♀ als ♂: het betreffen mensen die hun plaats hebben in de wereld die naar het goede streeft. Let op Die Wahrheit van Pamina (vertrouwen): zij gaat een stap verder naar het hoger niveau. Pamina knielt neer (5 akkoordslagen)

19. sc. 18 + Tamino: Herr, ich bin zwar Verbrecherin allegro 5'34
Koor: Wenn Tugend und Gerechtigkeit 1'08
Monostasos brengt Tamino als gevangen binnen en wordt later gestraft: 77 slagen (7=getal van de wijsheid); Tamino en Pamina herkennen elkaar; Sarastro besluit (begeleid recitatief) dat Tamino en Papageno de inwijdingsrite zullen starten; het koor prijst deugd en gerechtigheid

Samenvatting verhaal: de eerste akte stelt het verhaal en zijn personages voor en wel met deze volgorde:

sc. 1 t/m 5:

1. Tamino
2. Papageno
3. Koninging van de Nacht en omgeving

hier splitsen zich de wegen van de voorgestelde personages; Tamino gaat op zoek naar Pamina en de tempel, zo ook Papageno. Om meer kansen te hebben gaan beide mannen uit elkaar; hierbij zal Papageno het eerst Pamina ontmoeten in de tuinen, terwijl Tamino het eerst de ingang vindt van de tempel en daar ook voor het eerst geconfronteerd wordt met de (andere) waarheid; ook in deze opbouw zit dus een zekere logica.

sc. 6 t/m 7:

4. Monostasos en omgeving: buitenblik op Sarastro's rijk
5. Pamina met Papageno

sc. 8: Tamino en Spreker: binnenblik van Sarastro'd rijk

AKTIE II

In deze acte worden de inwijdingsriten van Tamino en Papageno uitgewerkt, waar tussendoor twee pogingen van de Koningin van de Nacht om de macht te verwerven. Dat Papageno toegevoegd wordt aan de inwijding heeft enerzijds te maken met het feit dat Sarastro's beleid er op gericht is zowel hoog als laag niveau te mogelijkheid te bieden om een stap hoger te komen in de ontwikkeling van zichzelf en anderzijds om in het verhaal een komisch element toe te voegen.

DEKOR: bos met palmbomen en zowat 18 tronen, een piramide

9. Mars der Priesters andante

1. Sarastro en Priesters

Drie priesters ondervragen Sarastro of Tamino en Papageno de nodige kwaliteiten cq. papieren hebben om ingewijd te worden. Komt samen met nr.10 wat zwaar en lang over maar is nu eenmaal een rite: er moet een zekere kracht en donkerte in voorkomen

9a Drie x akkoord Sarastro en Spreker

10. Aria met koor: O Isis und Osiris, schenket adagio 2'54

Plechtige koraalmuziek, traag en donker gezongen in de lage registers, ware voorloper van de Duitse romantische muziek;

DEKORVERANDERING: voorhof van de tempel

2. Tamino en Papageno

3. Spreker en Priesters met Tamino en Papageno

Tamino en Papageno worden naar hun motivaties ondervraagd;

→ kuisheit

11. Duet: Bewahret euch vor Weibertücken andante 1'30

Eerder luchtig (humoristisch) en moraliserende hymne: noodzaak tot zwijgen, vooral t.o.v. praatzieke vrouwen;

4. Tamino en Papageno

12. Quintet: Wie, wie, wie allegro 3'11

Orkest zonder klarinetten geeft suggestie van praatzieke vrouwen: kletterende trillingen met nabootsing in de ♀ stemmen;

5. Tamino, Papageno, drie Dames zingen samen het quintet

6. Tamino, Papageno, twee sprekers

De twee sprekers komen vertellen dat beiden de zwijgtest hebben doorstaan; nogmaals 3 x akkoordslagen;

→ nu werden papageno met moerthe mee

DEKORVERANDERING: een tuin, waar Pamina slaapt, met maanlicht

13. Aria: Alle fühlt der Liebe Freuden allegro 1'18

Opgewekt en charmant, licht Turks klinkende aria, uiteraard snel want Monostasos beleeft alles snel, opgewonden en oppervlakkig; opvallende begeleiding van piccolo, verder kl, fg, vl.

- Pamina*
↓
7. Pamina, Monostasos
 8. Pamina, Monostasos, Koningin van de Nacht

143

14. Aria: Der Hölle Rache kocht in meinem Herzen/allegro assai 2'53
fl, hb, fg, hr, tr, dr, vl; Vergt een grote krachtige stem om in alle hevig- en omstuimigheid bijtend furieus te kunnen reageren: dus dramatische sopraan met mogelijkheid om hoog te zingen (fa-6).

- o* 9. Pamina, Monostasos *de papagen*
→ 10. Pamina, Monostasos
11. Pamina, Monostasos, Sarastro

138

15. Aria: In diesen heil'gen Hallen largetto 4'09
Korte orkestrale inleiding gaat over in een zachte wandelende (dé weg!) melodie die idealisme en geloofsbelijdenis weergeeft; de fluit is zacht op de achtergrond om de deugd te symboliseren;

12. Pamina, Sarastro

DEKORVERANDERING: een vaste zaal

- steed*
vervuld
13. Tamino, Papageno, twee sprekers
 14. Tamino en Papageno → *naar het*
 15. (Tamino,) Papageno, oude vrouw

16. Terzet: Seid uns zum zweiten Mal willkommen allegretto 1'39
Gezongen door de drie knapen, zeer verrukkelijk nummer: natuurlijk en luchtig in fluiten, fagotten en violen.

16. Tamino, Papageno, drie knapen
De knapen brengen instrumenten terug en eten voor de ingewijden, met voor elk een woordje: Tamino moet en Papageno wat stiller; hun melodieuze begeleiding heeft iets zwevends, hangends;

17. Tamino, Papageno → *1 ventenroef*
Tamino is te idealistisch om te eten en speelt op de fluit terwijl Papageno lekker eet

177

18. Tamino, Papageno, Pamina
Pamina is op de fluittoon afgekomen en stoot tegen een zwijgende Tamino en zingt haar ontgoocheling uit

17. Aria: Ach, ich fühl's andante 4'12
fl, hb, fg en vl.; emotioneel krachtige aria: vooral fl en fg zijn zielzoekend expressief: haast een requiem; daarna gaat ze weg,

19. Tamino, Papageno → *die tonen die hij roept*
Pamina gaat weg, Papageno pas later: wil verder eten en zegen

DEKORVERANDERING: een piramidezaal

178

18. Koor: O Isis und Osiris, welche Wonne adagio 3'12
Mannenkoor. Plechtig, statisch en sterk hymnisch. Stilte voor en na

20. Priesters
zij bevestigen dat Tamino geslaagd is in de proef

21. Priesters, Sarastro, Tamino, Pamina

Pamina wordt binnengeleid, nu ook met hoofd bedekt, waarop volgt:

19. Terzét: Soll ich dich, Teurer, nicht mehr sehn/andante mod. 3'36
Tamino en Sarastro neigen meer in duet met Pamina die apart haar commentaar geeft: er is tevens een verschil tussen de donkerte van de instrumenten en de lichtheid van de sopraan; daarna uit elkaar.
22. Papageno *leert naar Tamino*
Wil weg langs deur, maar botst 2 maal tegen een "Zurück".
23. Papageno, 2e spreker
De 2e spreker geeft hem aan dat hij nooit een 1e klas broeder zal zijn; aan zijn wens voor een glas wijn wordt voldaan, dit inspireert hem tot het ideaal: de vrouw, dus volgt:
20. Aria: Ein Mädchen oder Weibchen andante 4'19
3/4 maat strofisch aria (fl, hb, fg, vl en klokkenspel) dat een Duits volkslied is geworden, zeer populair
24. Papageno, oude vrouw
ook deze wens wordt beantwoord: een oude vrouw komt op en stelt hem voor een keuze: Papageno neemt haar als keuze en een mooie vrouw staat nu voor hem.
25. Papageno, jonge vrouw, 2e spreker
Papageno heel verbaasd. Hij moet echter afscheid van Papagena nemen om z'n proeven verder af te leggen en kwaad zegt hij: laat de aarde mij opzwellen. Hetgeen gebeurt.

DEKORVERANDERING: een tuin

21. Finale II

Bald prangt, den Morgen zu verkünden andante 6'11
kl, fg, hr.; muziek van een gewichtloze plechtigheid die de triomfdag heiligen; voorspelling van zon en wijsheid;

26. Drie knapen
27. Drie knapen, Pamina
De drie knapen redden Pamina van zelfdoding en brengen haar naar Tamino. Muziek is stralend, liefdevol.

DEKORVERANDERING: Berglandschap met waterval en vuur

Der, welcher wandelt diese Straße voll Beschwerden adagio 9'37
Begint met drie slagen en verder als een koraal in stijl van Bach verwerkt (Psalm XI, Ach Gott, vom Himmel sieh darein). Vuur, water, lucht (Koningin) en aarde (Monostasos) dienen overwonnen te worden om tot de mysteries van Isis door te dringen.

28. Tamino, twee geharnaste mannen, Pamina, (koor) *grijpelt een koorn*
Tamino gaat deze weg op. Dan komt Pamina. De twee mannen geven aan dat ze mogen spreken en dat Pamina (bevestiging van het opperste vrouwelijke) meedoet aan de proef.

Wir wandelten durch Feuersgluten adagio 3'32
Pamino en Tamina gaan in de vuurgrot. Te horen: vlammen,

wind, water en donder; marsachtig. Komen uit de grot en bezingen elkaar het lukken van de proef. Herhaling in de watergrot. Dan is er het licht waarop volgt: Triumph, Triumph, du edles Paar - allegro - waardoor beiden verwelkomd worden tot de gemeenschap van ingewijdenen. Daarmee hebben ze hun rechten verdiend.

1'48

29. Papageno, drie knapen, Papagena
Papageno voelt zich down, herkent z'n fouten en wil een einde maken aan het leven. De drie knapen, net op tijd aangekomen - (vgl bij Pamina) adviseren hem het klokkenspel te gebruiken en jawel

Papagena! Papagena! Papagena! allegro 8'04

1'30

30. Monostasos, drie Dames, Koninging van de Nacht
Nur stille, stille, stille più moderato 5'18

DEKORVERANDERING: de zonnetempel, veel (gouden) belichting

Die Strahlen der Sonne vertreiben die nacht andante
Muzikaal en op het podium verandert de sfeer volledig.
Sarastro meldt kort de overwinning van de Zon op de Nacht.
Het koor daarna -allegro- bezingt o.m. het welslagen van Pamina en Tamino. Hierbij zingen zowel ♀ als ♂.

30. Sarastro, Koor van de Priesters, Tamino, Pamina, drie knapen

Vraag: zijn er tegenstellingen van licht en donker, kwaad en goed of is er een neiging dat het nog niet juiste volle licht zoekt naar het heldere licht, dat de minder goede zoekende is naar het juiste goede. Zeer belangrijk voor regie, belichting enz.

Tamino tenor vuur
Nobel jonge aristocraat, op wereldreis; nu verloren geraakt in Egypte en dienstknechten en pijlen kwijt; publiek moet hem leren kennen;

Pamina sopraan water
Dochter van de Koninging van de Nacht en de overleden Zonnekoning (zie verder). Edele, maagdelijke (= uitzonderlijke, niet zoals de "meesten" die kwebbelen, kwetteren, roddelen enz.) vrouw; leidt Tamino naar zelfverwerkelijking: zij zijn de enigste die diep transformeren.

Papageno bas/bariton lucht
Gekleed in luchtige materialen en luchtige melodie in de panfluit. Een comedia dell'arte cq. hansworstfiguur. Zonder een dergelijke figuur zou het stuk voor de meesten niet verteerbaar en saai zijn; bij deze rol staat of valt deze opera; is een natuurwezen: ontwikkelt zich weinig, weinig behoefte aan hoger ideaal, tevreden met kleine dingen van het dagelijks leven: heeft ook een sterke basis met de natuur.

Papagena sopraan/soubrette

Monostasos tenor aarde
Betekent: één status, in blijvende staat: blijft op fysisch bruto niveau: hij is ook een zwaar probleem, daarom de straffen; straalt geen trots of nobelheid uit; ook geen zwarte prototype; eerder de figuur van een komische zwarte lappen negerpop en niet eens beminnelijk, eerder gemeen; hij komt in zijn leven niet op een hoger plan; als aarde leidt hij tevens de koningin via de donkere onderwereld in het slot van Sarastro.

Drie dames sopranen
In dienst van Koningin en vertegenwoordigen de eerder aards gerichte drijfveren, omdat ze onder de invloed staan van de Koningin, daar kom je zo maar niet onderuit: heel duidelijk bij 1e ontmoeting met Tamino.

Koningin van de Nacht sopraan
Vrouw van de overleden Zonnepriester, ooit eens als eerste koning(aangeduid om te starten met de ordening van de wereld. Op z'n ergst een donkere vernietigende figuur maar kan ook de oermoeder zijn, de oorspronkelijk matriarch, god van lucht en donkerheid = maanlicht = wit licht = zilverlicht omringd door donker, dan niet zo negatief: d.i. richting licht en verlichting

Sarastro bas *positieve kloof*
Komt van Zoroaster en Zarathustra. Vaak (haast) gesproken tekst. Blijkbaar tekst zo belangrijk dat muziek niet mag storen; deze figuur verschijnt vrij laat, maar is er al vanaf het begin. Hij is als de opvolger aangeduid van de overleden Zonnekoning.

De spreker bas

Drie knapen sopraanjongensstemmen
Deze jonge knapen zorgen op alle niveaus dat de liefde doorgaat: ze leiden iemand naar liefde, verhinderen dat iemand zichzelf beneemt van het leven vanwege liefdesperikelen (o.m. Pamina en Papagena) of brengen een geliefde (Papagena naar Papagena). Liefst geen sopranen; het zijn a.h.w. cupido's die t.m. voor de zinnelijke liefde staan → blanke stem. Het zijn vooralsnog androgynen (en daarom knapen) en tevens naar de toekomst groeiende mannen; *Moren zinnelijkheid, jeugd en schoonheid (Lied)*

*vooraf mag bijkomend
infektie*

Vreselijke dingen:

- achtervolging door slang
- water en steen als voedsel,
- niet kunnen spreken
- antivrouwelijk gedoe
- achtervolging door Monostasos
- 77 slagen
- eis om vader te doden en *wysein en ~~roep~~ doelta te zi*
- chantage van Monostasos
- twee pogingen tot zelfdodingen